

JAUNIMO VERSLUMO SKATINIMAS PASIENIO SAVIVALDYBĖSE

VEIKSMŲ PLANAS

Veiksmų planas parengtas įgyvendinus Interreg V–A Lietuvos ir Lenkijos bendradarbiavimo programos projektą „Partnerystė.Verslumas.Veiksmas“ (angl. trumpinys PEA) ir jis skirtas paskatinti pasienio jaunimą, kad jie galėtų pradėti, plėtoti ir palaikyti savo verslą - sudaryti jiems sąlygas kurti darbo vietas, stiprinti gebėjimus, įgyvendinti svajones. Trijų projekto partnerių Lazdijų rajono, Orżyšo ir Tykocino savivaldybių jaunimas nuotoliniuose susitikimuose pristatė verslo idėjas, pasidalijo vizija kaip naudosis įsigyta projekto metu technika, kuri skirta Pardavimo laboratorijos veiklai, stovyklavo verslumo ugdymo stovyklose, pristatė idėjas pasienio verslumo festivalyje, studijų vizituose.. Projekto tikslinė grupė: pasienio jaunimas, bendruomenių nariai, savivaldybės. Projekto trukmė 18 mėnesių, projekto biudžetas 198300,38 eurai. Projektas finansuojamas Europos Regioninės plėtros fondo.

SITUACIJOS APŽVALGA

Analizuojant Lietuvos rodiklius pasauliniuose verslumo reitinguose, Lietuvoje jaunimo verslumo situacija per pastaruosius metus yra stagnuojanti arba blogėjanti. Per pastaruosius 4 metus Lietuva Pasaulio verslumo plėtros indekse (angl. The Global Entrepreneurship Index, GEDI) nuolat smuko iš 28 į 37 vietą. Pasaulio ekonomikos forumo sudarytuose pasauliniuose 2021 m. verslumo reitinguose, tarp 78 šalių Lietuva užima 48 vietą (2020 m. reitinge - 47), iš Baltijos jūros regiono šalių ir kaimynių aplenkdamas tik Latviją (55) ir Baltarusiją (57). Ši situacija įrodo pirmiausia sisteminių ilgalaikių sprendimų poreikį, keičiančių iš esmės situaciją nacionaliniame lygmenyje, atsižvelgiant į kelis aspektus: ES ir pasaulines skaitmenizavimo ir žaliosios ekonomikos tendencijas, į Lietuvos regionų ilgalaikę specializaciją, o taip pat ir nuoseklaus, sistemingo vaikų ir jaunimo kūrybiškumo ir verslumo ugdymo programų poreikį bendrojo ugdymo sistemoje, kurias papildytų atitinkamos neformaliojo švietimo ir ugdymo programos. Vadovaujantis 2021 m. jaunimo reikalų departamento užsakymu buvo atlikta Suteikiamų kompetencijų Lietuvoje analizė, kurios išvadose pateikiama, kad bendrojo ugdymo sistemoje nėra bendrosios programos, skirtos jaunimui verslumo informacijai ar kompetencijoms gauti. Šiuo metu veikiantys mechanizmai verslumo kompetencijoms ugdyti - Junior Achievement, kurios veikla vykdoma Lietuvos bendrojo lavinimo ir profesinėse mokyklose. Veikla vykdoma 400 bendrojo lavinimo ir profesinio mokymo įstaigų, į veiklas įtraukdama apie 23 tūkst. moksleivių, tuo tarpu Lietuvoje 2020 – 2021 mokslo metais veikė 977 bendrojo ugdymo įstaigos, kuriose pagal bendrojo ugdymo programas buvo ugdoma 327 tūkst. bei 67 profesinio mokymo įstaigose 27 tūkst. moksleivių.

Įgyvendinus bendrą projektą, apklausus daugiau kaip 500 jaunuolių iš trijų savivaldybių, daroma išvada, kad trūksta nuoseklaus vaikų ir jaunimo kūrybiškumo ugdymo bei skatinimo, tuo pačiu skatinant ir jų kritinį mąstymą bendrojo ugdymo ir neformaliojo švietimo įstaigose, vadovaujantis tiek sukurtomis metodikomis, tiek įsivertinimo įrankiais nuo ankstyvų dienų. Trūksta dėmesio ir kryptingos politikos studijas baigusiam jaunimui, nes jo verslumo skatinimas paliekamas jo paties reikalui. Kol jis mokosi profesinėje ar aukštojoje mokykloje – rūpinasi įstaigos paskirtas mentorius. Tuo tarpu tolimesniame etape - suaugusiųjų švietimo programos verslumo ugdymo srityje pasienio savivaldybėse vis dar realiai neveikia. Trūksta tiek programų, nutaikytų į atskiras suaugusiųjų socialines grupes, kompleksiskai ugdančių jų verslumo įgūdžius, tiek ir šių programų tarpusavio bendradarbiavimo ir keitimosi informacija gerąją patirtimi. Viena iš pagrindinių iššūkių ką įvardijo jaunimas – finansinių palaikymo priemonių bei programų trūkumas ketinantiems pradėti verslą ir/arba pradėjusiems verslą jaunuoliams, pvz. finansinės subsidijos verslo idėjai, paskolos be užstato derinant su konsultavimo ir švietimo pagalbos paslaugomis, verslo naujokų prijungimas prie konsultantų ir mentorių tinklo, verslo idėjų konkursai.

SAVIVALDYBĖ – GALIMYBĖ TAVO VERSLUI

2020 m. pradžioje Lietuvoje buvo 87,1 tūkst. veikiančių įmonių. Daugiau nei 80 proc. veikiančių įmonių buvo labai mažos ir mažos įmonės įdarbinančios iki 9 darbuotojų. Daugiausia įmonių veikia prekyboje (28,3 proc.). Tarp kitų paslaugų sektoriaus veiklų, didžiausias dalis veikiančių įmonių struktūroje sudaro profesinė, mokslinė ir techninė veikla (12,2 proc.) bei transportas ir saugojimas (9,8proc.). Pramonėje veikiančių įmonių buvo apie 11 proc., statyboje – apie 10 proc., žemės ūkyje – mažiau nei 3 proc. Pagal teisinę formą, daugiausia Lietuvoje veikia uždarytų akcinių bendrovių (80,3 proc.), individualių įmonių ir mažųjų bendrijų.

Pagrindinė informacija kaip pradėti verslą, kokie yra finansavimo šaltiniai yra pateikiama nuorodose:

<https://www.verslilietuva.lt/verslauk/finansavimo-saltiniai/>

<https://www.verslilietuva.lt/verslauk/savivaldybe-galimybe/visuomenes-pasiulymai-savivaldybei/>

Savivaldybė nuo 2020 metų teikia paramą naujų verslų kūrimui ir jaunimo verslumo skatinimui: iš dalies kompensuojant įmonės steigimo ir darbų saugos mokymų, skirtų darbdaviui ar jam atstovaujančiam asmeniui, išlaidas; verslo planų / paraiškų finansinei paramai gauti iš fondų ir bankų rengimo išlaidas; elektroninių parduotuvių sukūrimo arba nuomos paslaugų išlaidas; naujų darbo vietų įkūrimo išlaidas; mokomosioms mokinių bendrovėms ir naujoms jaunimo verslumo iniciatyvoms skirtas išlaidas. Šioms jaunimo verslumo priemonėms skirta 2822,00 eurų naujoms darbo vietoms, 580 eurų verslo plano rengimo, 200,00 eurų saugos mokymų ir 236,57 eurų mokomųjų bendrovių išlaidoms kompensuoti. Tai sudarė daugiau kaip 40 proc. programos skiriamos paramos.

Nuo 2020 m. pradėta ir jaunimo užimtumo skatinimo - įdarbinimo iniciatyva Lazdijų rajono savivaldybės moksleivių ir studentų užimtumo didinimo programa, kuriai skirta 25 tūkst. eurų suma. Šia finansine iniciatyva pasinaudojo 19 jaunuolių. Lazdijų rajono savivaldybės moksleivių ir studentų užimtumo didinimo 2021 metų programos vykdymo [tvarkos aprašas](#).

Įvertinus rinkoje esančius finansavimo šaltinius, siekiant išvengti dvigubo finansavimo, savivaldybė kasmet įvertina savo galimybes, išklauso jaunimo tarybos siūlymus bei patvirtiną Lazdijų rajono savivaldybės verslo rėmimo programą.

Kasmetinis veiksmų planas

	12.21	02.01	03.01	04.01	05.01	12.15
einamųjų metų savivaldybės programos įgyvendinimo analizė, naujų finansinių šaltinių galimybių įvertinimas						
siūlymai iš jaunimo reikalų tarybos, bendruomenių, jaunimo atstovų, gyventojų						
programa patvirtinta Taryboje						
konkursas projektams/paraiškoms surinkti						
priimami finansavimo skyrimo sprendimai						
ataskaitos, įvertinimas						

REKOMENDACIJOS VERSLUMO UGDYMO VEIKLOMS VYKDYTI

Technologinių gebėjimų ugdymas

Technologinė aplinka kuriama naudojant šiuolaikines technologijas kūrybos laboratorijose. Naudojant robotus kaip motyvacinės priemonės mokymuisi per patirtį ir darbui komandose bei asmeninių kompetencijų ugdyme – sukurtose technologinės kūrybos laboratorijose. Apmokyti jaunimo darbuotojai toliau patys veda užsiėmimus. Technologinių gebėjimų ugdymo kaip priemonės verslumo skatinimui pristatymai savivaldybės atstovams - tikslas bus tobulinti esamą veiklą ir pateikti rekomendacijos šios veiklos integravimui ir tęstinumui savivaldybėse.

Teikiamos konkrečios rekomendacijos:

- Labai didelis dėmesys turi būti skirtas robotikos užsiėmimų viešinimui, kadangi ši veikla savivaldybėse yra vis dar aktuali, todėl ji turėtų būti daugiau reklamuojama mokyklose ir pan., norint pritraukti daugiau jaunų žmonių.
- Jaunimo centrai turėtų labiau bendradarbiauti su vietos verslininkais. Kviesti juos į robotikos užsiėmimus, išklausti, su kokiomis technologinėmis problemomis jie susiduria savo versle. Taip pavyktų užmegzti konstruktyvų vietos jaunimo ir verslo bendradarbiavimą ir, pasitelkus robotikos kampelio įrangą, jaunimo idėjas paversti veikiančiomis paslaugomis, reikalingomis verslui.
- Kadangi verslo srities atstovai nori matyti konkrečią, apčiuopiamą naudą, todėl tikslinga organizuoti susitikimus su verslininkais ir jiems pristatyti konkrečios verslo srities situacijos modeliavimo galimybes.
- Organizuoti konferencijas savivaldybėse, pristatant robotikos ir verslo partnerystę tam, kad sudominti vietos verslininkus.
- Atviruose jaunimo centruose skirti robotikos užsiėmimams atskirą erdvę.
- Skleidžiant informaciją apie robotiką, jos galimybes, bendradarbiauti su VŠĮ „Versli Lietuva“ ir „Investuok Lietuvoje“ organizacijomis.

Pažink gamybą kitaip

Tikslinga sudaryti sąlygas kasmet jaunimui susipažinti su 2-3 vietos gamybos įmonių veikla. Jaunuoliai ir jaunimo politikos formuotojai turėtų galimybę užduoti klausimus verslininkams, pasisemti patirties iš įmonės vadovų ir darbuotojų, susipažinti su pagrindiniais regionų plėtros ir verslo etapais, su regione veikiančiais pramoniniais verslo subjektais. Sudalyvavę vizituose dalyviai bendroje diskusijoje kartu su savivaldybių jaunimo reikalų tarybų nariais, verslininkų asociacijų nariais kartu gali diskutuoti apie kokybiškos praktikos atlikimą, kryptingą specialybės pasirinkimą, kuris būtų naudingas tiek jaunuoliui, tiek savivaldybei.

Teikiamos konkrečios rekomendacijos:

- Organizuoti išvažiuojamuosius vizitus į įmones, kurių metu dalyviai galėtų tiesiogiai susipažinti su darbo specifika.
- Skirti daugiau dėmesio skatinti jaunas žmones užsiimti ta veikla, kurios rajone yra trūkumas.
- Profesinis ugdymas bei karjeros konsultavimas mokyklose turėtų būti prioritetas, kadangi šiuo metu apie 60-85 % apklaustų moksleivių nežino tiksliai ką norėtų ir ką galėtų studijuoti.
- Naudoti inovatyvesnes priemones pasiekti jaunimą – socialines medijas facebook'o komunikaciją ir video konferencijas, kurių metu įmonių vadovai galėtų pasakyti kokių darbuotojų jiems reikia, kokiomis savybėmis turėtų pasižymėti tos profesijos atstovas ir kokias kompetencijas tos srities darbuotojas įgauna.

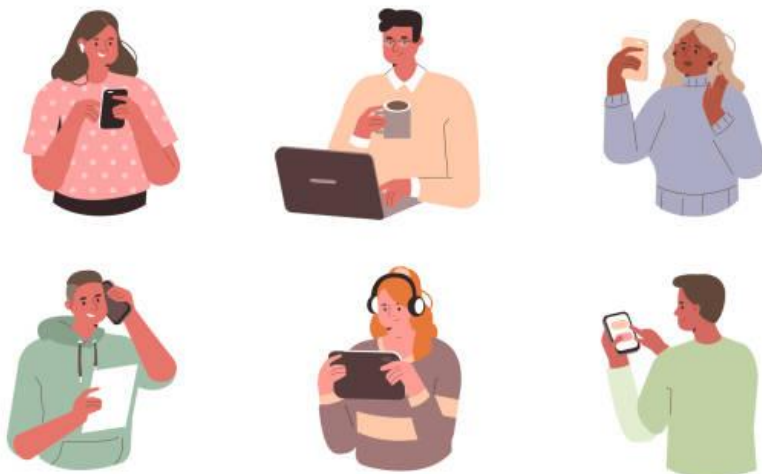

- Užimtumo tarnybos atstovams dažniau rengti viešus susitikimus, pristatymus mokyklose, daugiau informuoti apie savivaldybėje trūkstamas ir perteklines profesijas, rengti mokymus, kaip paruošti gerą gyvenimo aprašymą ir kaip tinkamai pasiruošti darbo pokalbiui.
- Savivaldybėje įsteigti verslo konsultanto pareigybę, kad žmonės, turėdami verslo idėją, turėtų į ką kreiptis, daugiau informuoti visuomenę apie savivaldybėje veikiančią Verslo rėmimo programą.
- Pasiūlyti mokykloms per ekonomikos pamokas simuliuoti verslą (taip jaunas žmogus praktiškai sužinotų, kaip kurti verslą).
- Įsteigti Jaunimo darbo centrą, kuriame jaunesiems bedarbiams būtų plačiai skleidžiama informacija apie galimybę savanoriauti.

Nuotoliniai arba video mokomieji seminarai

Nuotoliniai arba video seminarų ciklas. Susitikimai, kuriuose jaunimas, savivaldybės ir kitų valstybinių įstaigų atstovai diskutuotų apie inovatyvias priemones, kuriomis galėtų būti skatinamas jaunimo verslumas rajone, kaip būtų galima ugdyti jaunimo verslumo kompetencijas mažesniuose miesteliuose. Taip pat susitikimų metu pristatyti sukurti video seminarai. Teikiamos konkrečios rekomendacijos:

- Įsteigti jaunimo organizaciją, būsiančią tarpininku tarp jaunimo ir verslo sektoriaus, kuri rinktų informaciją apie verslininkus, kurie būtų tinkami ir norintys tapti jaunimo mentoriais; organizuotų „šešėliavimą“ įmonėse per socialines valandas. Taip pat surinktų sąrašą įmonių, kurios sutiktų prisidėti prie verslumo plėtros, sukurtų duomenų bazę su verslininkų kontaktais ir terpę jauniems žmonėms konsultuotis su verslininkais.
- Mokyklose bei neformalioje erdvėje rengti praktinius verslo kūrimo užsiėmimus, simuliacijas.
- Sukurti rajono verslumo kalendorių / žemėlapi, kuriame būtų surinkta visa informacija apie vykstančius renginius, įmonių kontaktai.
- Sukurti sąlygas savanoriauti ir atlikti praktiką įmonėse, taip pat rengti ekskursijas į įmones, kuriose mokiniai susipažintų su įmonės veikla bei sužinotų, kokie procesai atliekami.
- Organizuoti verslo mugės, kuriose vyktų jaunimo verslo čempionatai, gyvoji biblioteka, būtų pasakojamos sėkmės ir nesėkmės istorijos, pristatomas produkto ar paslaugos realizavimo kelias (tai būtų informacinė stotelė, nukreipianti jaunimą).
- Kurti lengvatas, kurios skatintų jaunimo verslumą (mažesnės apimties verslo paskolos / paramos arba verslo dalinį finansavimą).

Mentorystės tinklas

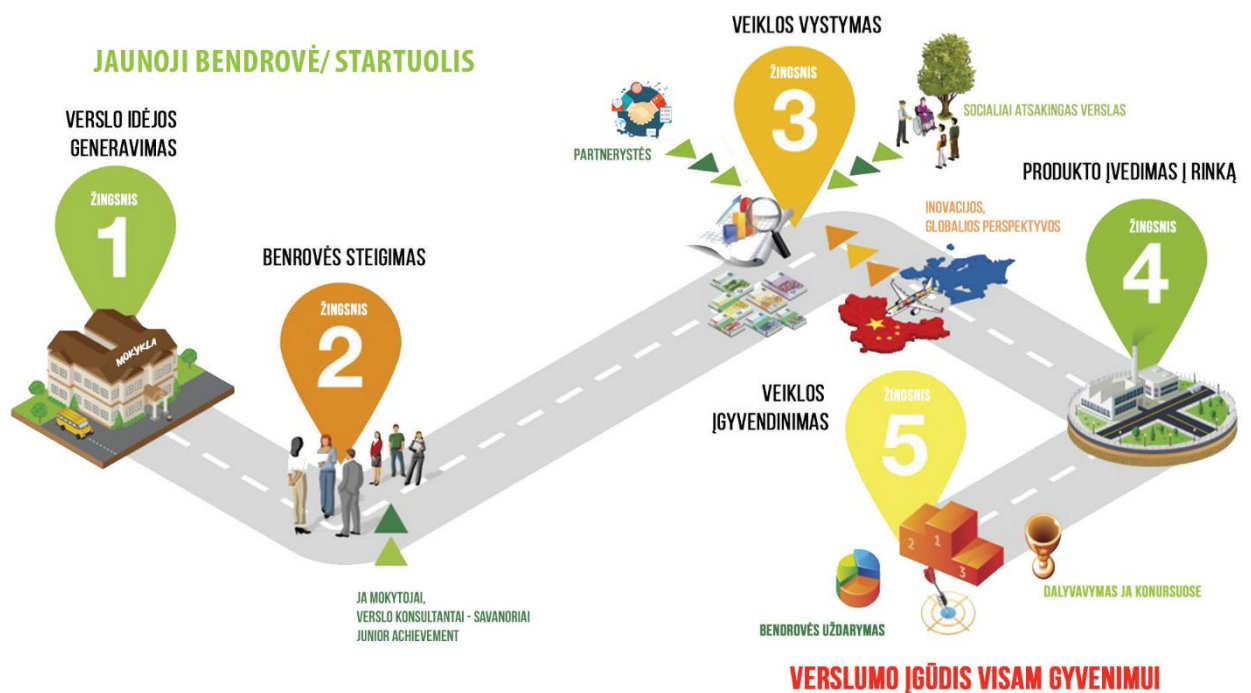

Susitikimų su verslo atstovais, ekspertais įvertintos šios konkrečios rekomendacijos:

- Organizuoti susitikimus susijusius su verslumu, kurių metu dalyviai galėtų tiesiogiai susipažinti su verslu, jo kūrimo strategijomis ir bendrauti su verslininkais –mentoriais.
- Naudoti inovatyvesnes priemones pasiekti tiek jaunimą, tiek verslo atstovus – komunikaciją, kurios metu galima ieškoti mentoriaus ar tapti juo pačiu. Jaunimas galės siūlyti savo idėjas verslininkams, o verslininkai padėti jaunimui plėtoti savo idėjas, kurios taptų verslu.
- Ugdymo įstaigose skatinti mokymus, konsultavimus apie mentorystės sampratą, jos vystymąsi įvairiose srityse, kaip tapti mentoriumi ir ko reikia juo būnant. Juk mentorius privalo ne tik rodyti pavyzdį, bet ir padėti suprasti, kaip pasiekti tam tikrus dalykus.
- Įdiegti mentorystės programą, kuria siekiama platesniame kontekste ugdyti išmanumą, perduoti turimas žinias, palengvinti integraciją naujoje socialinėje ar kultūrinėje aplinkoje.
- Galimos priemonės, skatinančios jaunimą po mokslų grįžti: pagalbos suteikimą ieškant praktikos vietų, absolventų duomenų bazės sukūrimą, įmonių/įstaigų atvirų durų dienų rengimą, kontaktų mugių organizavimą, neformalių klubų steigimą, paramos teikimą išsilyjant pirmą būstą, jaunimo užimtumo skatinimą, didesnio dėmesio neformaliajam ugdymui skyrimą.
- Būtina skatinti ir remti jaunimo verslumą skatinančias priemones, rengti besimokančio jaunimo įdomiausias verslo idėjas ir geriausio verslo plano konkursus.

Junior Achievement Europe

„Junior Achievement Europe“ – didžiausia ne pelno organizacija Europoje, skatinanti jaunų žmonių verslumą ir pasirengimą darbui. „Junior Achievement Europe“ yra dalis pasaulinio „Junior Achievement“ tinklo, kuris jau 100 metų teikia praktinę verslumo, karjeros ugdymo ir finansinio raštingumo mokymosi patirtį. „Junior Achievement“ sukuria įsidarbinimo, darbo vietų kūrimo ir finansinės sėkmės galimybes. Praėjusiais mokslo metais „Junior Achievement“ tinklas Europoje, 140 tūkst. verslo savanorių ir 130 tūkst. mokytojų bei pedagogų dėka, pasiekė daugiau nei 4 milijonus jaunuolių iš 40 šalių.

Tarpdalykinė mokymo programa „Mano bendruomenė“ 1-4 kl. padeda siekti finansinio raštingumo, profesinio rengimo akademinų žinių, o taip pat pažinti verslo, ekonomikos ir socialinių mokslų sritis, gerinti skaitymo, rašymo ir skaičiavimo įgūdžius.

Baigę mokymo programą mokiniai gebės:

- paaiškinti, kas yra bendruomenė;
- atpažinti įvairius darbus ir profesijas ir paaiškinti, kodėl kiekvienam darbui reikia konkrečių įgūdžių;
- nurodyti, kuo bendruomenei naudingi verslo įmonių ir valstybės institucijų sukuriami darbai;
- apibūdinti pinigų srautų judėjimą bendruomenėje;
- paaiškinti, kaip mokesčiai naudojami valstybės paslaugoms teikti;
- suprasti, kad balsavimas yra atsakingų piliečių pareiga ir būdas bendruomenės poreikiams patenkinti.

Tai mano verslas programa 5-8 kl. mokiniams suteikia galimybę išbandyti pradinis žingsnius, reikalingus mokinius supažindinti su verslumu bei verslu. Kiekvienos pamokos metu naujas programos turinys mokiniams suteikia autentišką verslumo patirtį, siekiant apgalvoti produktą nuo idėjos generavimo iki jo pristatymo auditorijai.

Programą sudaro 6 pamokos, kurios trunka po 45 minutes. Jeigu yra poreikis pamoką galima pratęsti papildomomis 15 ir daugiau minučių, galima skirti papildomai pamokų, jas skiriant užduotims spręsti ir pamokos aptarimui atlikti.

Dalyvavę programoje mokiniai galės:

- Nustatyti savo asmenines su verslumu susijusias savybes.
- Susipažinę su „Design thinking“ metodika gebės susitapatinti su problema.
- Pristatyti savo verslą – nuo idėjos generavimo, rinkos analizės iki produkto ar paslaugos dizaino pristatymo.

AcceleratorX programa suteikia 9-12 klasių mokiniams realią verslo patirtį dar mokyklos suole. Mokiniai sprendami vietos problemą, atliepdami rinkos poreikį arba tiesiog testuodami savo idėjas kuria skirtingus verslus ir skleidžia verslumo dvasią. Ši programa nėra verslo simuliacija, tai realaus verslo kūrimo patirtis supažindinanti, kaip verslas yra vystomas, valdomas bei leidžianti mokiniams patiems priimti svarbiausius su jų verslu susijusius sprendimus. Įkurdami jaunąją bendrovę mokiniai įgyvendina visą verslo valdymo ciklą: įkuria įmonę, sukaupia pradinį kapitalą, planuoja, analizuoja vartotojų poreikį, kuria savo paslaugą arba produktą bei jį parduoda, vykdo rinkodaros kampaniją ir po mokymosi proceso uždaro savo įmonę. AcceleratorX programa paprastai trunka nuo trijų mėnesių iki vienerių mokslo metų. Ši programa gali būti vykdoma formaliame ugdyme – pamokų metu arba neformalaus ugdymo metu. Programa pasirinktinai gali būti išdėstyta per tryliką 2 valandų trukmės susitikimų arba tam gali būti skiriami 26 susitikimai, kurie truktų 1 valandą. Visa mokymosi medžiaga prieinama internetinėje mokymosi sistemoje.

Kitos priemonės. Mokymo programa 20 žingsnių iki sėkmės

Pirmi 5 susitikimai: Pradėkite savo verslą

Mokiniai įvertins savo asmenines savybes ir verslumo bruožus, pasirinks, kokias pareigas kiekvienas komandos narys norėtų užimti, apžvelgs galimus būdus, kaip finansuoti savo įmonę ir pradės generuoti skirtingas idėjas savo bendrovei.

6 susitikimas: Patenkinkite rinkos poreikį

Mokiniai generuoja skirtingas idėjas, kurios galėtų patenkinti rinkos poreikį ir išspręsti esamas problemas. Jie nustato, kurios verslo idėjos būtų potencialios ir turėtų toliau būti aptariamoms detalčiau.

7 susitikimas: Pasirinkite idėją

Mokiniai atlieka savo geriausių produktų ar paslaugų tyrimų analizes ir remiantis skirtingais faktoriais nusprendžia, kurią idėją turėtų rinktis.

8 susitikimas: Sukurkite struktūrą

Mokiniai suformuoja savo komandą, pasiskirsto aiškiais atsakomybės ir pradeda kurti savo verslo planą.

9 susitikimas: Įkurkite savo verslą

Komandos nariai praneša apie savo užduočių atlikimą (finansų, pardavimų, žaliavų tiekimo, marketingo) ir kartu visi priima bendrą sutarimą dėl verslo įkūrimo. Mokiniai kartu užbaigia verslo planą ir pradeda savo verslą.

10-15 susitikimas: Valdykite savo verslą

Kiekvieną savaitę komandos nariai susitinka, kad pateiktų savo užduočių atnaujinimus, peržiūrėtų prioritetus ir atliktų ar pasiskirstytų naujais darbais, siekiančiais įgyvendinti įmonės tikslus ir uždavinius.

16 susitikimas: Metų apibendrinimas ir bendrovės uždarymas

Mokiniai baigia likusias verslo operacijas, likviduoja mokomąją mokinių bendrovę ir nusprendžia, ką darys su pelnu.

17 susitikimas: Sukurkite asmeninį veiksmų planą

Mokiniai kuria savo asmeninius veiksmų planus, remiantis žiniomis ir patirtimi, kurią įgijo šios programos metu. Gal vieni mokiniai norės daugiau pastiprinti tam tikras kompetencijas, kiti sugalvos įkurti tikrą verslą.

18-20 susitikimas: Komunikuokite

Komunikacija labai svarbi organizacijų veiklose, asmeniniuose pokalbiuose, kadangi tokiuose procesuose realizuojami žmoniškieji kontaktai. Komunikacijos procesas vyksta labai paprasta seka: mintyse yra suformuojama idėja, užkoduojama (tam tikrais simboliais – kalbos, rašto), perduodama, priimama, užkoduojama (suprantama idėjos esmė) ir naudojama.

Mokymų programų pavyzdžiai:

Pavadinimas	Moksleivių socialinio verslumo skatinimas
Trukmė	8 ak. val.
Tikslinė grupė	Lazdijų rajono savivaldybės mokyklų mokinių mokomosioms bendrovėms
Tikslas ir uždaviniai	Ugdyti jaunų žmonių verslumą, kūrybiškumą, taikant praktinius verslumo patirties mokymo modelius ir remtis tikrų verslininkų patirtimi. <ul style="list-style-type: none"> • Aptarti socialinio verslumo sampratą. • Susipažinti su sėkmę patiriančiomis socialinio verslumo iniciatyvomis Lietuvoje. • Įkvėpti jaunimą modeliuoti savo ateities scenarijus savam krašte.
Mokymo modulių sąrašas	<ul style="list-style-type: none"> • Socialinio verslo samprata • Du pasirinkimai: darbas ar verslas? • Verslininkų sėkmės istorijos. Išmoktos pamokos. • Sėkmės dedamosios • Refleksija
Mokymo metodai	Teorinės medžiagos pristatymas, konkrečių pavyzdžių analizė, video medžiaga, grupinės diskusijos.

Pavadinimas	Jaunimo verslumo skatinimas „Tu gali !”
Trukmė	24 ak. val.
Tikslinė grupė	Lazdijų rajono savivaldybės jaunimui, mokiniams
Tikslas ir uždaviniai	Ugdyti jaunų žmonių verslumą, kūrybiškumą, taikant praktinius verslumo patirties mokymo modelius ir remtis tikrų verslininkų patirtimi. <ul style="list-style-type: none"> • orientuoti į aktyvius pokyčius ir rezultatų pasiekimą bei gilesnį savęs pažinimą • įkvėpti jaunimą priimti drąsius sprendimus pradėti savo verslą ar papildomą veiklą
Mokymo modulių sąrašas	<ul style="list-style-type: none"> • Svajonės ir tikslai. Ko aš noriu ir, ką galiu? Versle svarbūs asmenybės bruožai. • Veiklos planavimas ir pirmi žingsniai. Disciplinos svarba ir asmeninio laiko valdymas. Palaikomoji komanda ir pasitikėjimas savimi • Finansų ABC ir veiklai svarbūs resursai. Savimotyvacija ir kliūčių įveikimas. • Savęs pristatymas ir viešasis kalbėjimas.
Mokymo metodai	Teorinės medžiagos pristatymas, esminių savęs ugdymo, pasitikėjimo savo jėgomis ir galimybėmis - žinių ir praktinių užsiėmimų taikymas.

REKOMENDACIJOS PASIENIO SAVIVALDYBĖMS

1. Parengti kompleksinę metodinę ugdymo programą, kurią naudotų ir bendrojo ugdymo įstaigų mokytojai, ugdydami kūrybiškumą ir verslumą mokyklose, ir per neformaliojo švietimo ir neformaliojo ugdymo užsiėmimus. Pamokų metu mokiniams turėtų būti dėstoma ne tik sąvokų analizė, bet jie turėtų būti mokomi kurti verslo planus, supažindinami su šių dienų verslo aktualijomis - galimybėmis jaunimui.
2. Skatinti ir plėtoti nuoseklų ir kryptingą vaikų ir jaunimo verslumo ugdymą bendrojo ugdymo įstaigose, sudarant sąlygas Junior Achievement ir kitų pripažintų programų diegimui bei plėtrai ugdymo įstaigose, sistemingai ir kompleksiškai ugdančių įvairių amžiaus ir socialinių grupių moksleivių verslumą pamokų metu, popamokinių, neformaliojo švietimo bei neformaliojo ugdymo užsiėmimų pagalba.
3. Ugdymo įstaigose būtina didinti mokinių mokomųjų bendrovių skaičių, didinant moksleivių verslumo galimybes, kurti mentorių tinklą.
4. Tęsti subsidijas jaunimo įdarbinimui vasaros metu. Prioritetą skirti tiems darbdaviams ir darbo vietoms, kurie moksleiviams skirtų užduotis, grįstas ne tik fizinio darbo poreikiais, bet ir panaudotų jų žinias, intelektą, kūrybinį potencialą. Darbas šiuo atveju turėtų būti suprantamas ne tik kaip galimybė užsidirbti, bet ir suvokti savo būsimą profesiją, įgyti svarbių kompetencijų (pvz. darbo komandoje, laiko planavimo, etc.).
5. Įsivertinus savivaldybės finansines galimybes, kasmet skirti finansavimą jaunų žmonių verslumo skatinimo iniciatyvų konkursams, jauno verslo pradžiai, mokymams, konsultacijoms, verslo stovykloms, praktikai įmonėse bei kitoms jaunų žmonių verslo iniciatyvoms remti.

